

DE RES NOB IN DE KOMENDE BESTUURSPERIODE

Waarom dit advies?

In de RES Noordoost Brabant (RES NOB) kiezen we voor een strategie die past bij de manier waarop wij in de regio met elkaar samenwerken. Wat we zelf kunnen, pakken we zelf op. Waar we elkaar nodig hebben, werken we op een efficiënte manier samen. We volgen elkaars voortgang en delen kennis en inzichten. Als het ergens niet lukt, dan gaan we hierover met elkaar in gesprek. Een samenwerking die zich kenmerkt door een hoge mate van lokale zeggenschap en (daarmee) democratische legitimatie. Immers, in de RES NOB bepaalt elke gemeenteraad zelf hoe en waar zij de in RES 1.0 afgesproken bijdrage levert.

Alle lokale bijdragen vormen het gezamenlijke bod (1,6 TWh) in de RES NOB.

Richting RES 2.0 komen we in een nieuwe fase terecht; een fase waarin we gemaakte afspraken gaan uitvoeren. De komende periode moeten gemeenten in hun Transitievisies Warmte en Wijk Uitvoeringsplannen vorm geven aan de warmtetransitie. We moeten zoekgebieden en locaties voor wind en zon in ruimtelijk beleid verankeren. We moeten aangeven hoe wij onze regionale besparingsdoelstelling gaan realiseren.

Keuzes die gevolgen hebben voor onze inwoners, ons elektriciteitsnetwerk, onze begrotingen, ons landschap en onze samenwerking. Keuzes ook die kansen bieden: voor innovatie, voor onze arbeidsmarkt en voor ‘koppeling’ aan andere ruimtelijke opgaven.

Bovenal: keuzes die u – gelet op de deadlines die de NP RES ons oplegt, te weten 1 juli 2023 RES 2.0 gereed en 1 januari 2025 de vergunningen verleend – al vrij snel wordt geacht te maken.

Wat is concreet de opgave voor gemeenten in RES 2.0?

Op 1 juli 2023 levert onze regio de RES 2.0 op. Voor gemeenten betekent dit dat zij:

- in ruimtelijk beleid vastleggen *hoe* (wind of zon) en *waar* (projectlocaties) zij hun lokale opgave realiseren;
- aangeven hoe zij invulling geven aan procesparticipatie en het streven naar 50% lokaal eigendom;
- in een Transitievisie Warmte (TVW) aangeven hoeveel zij bijdragen aan de regionale warmte-opgave (3 PJ);
- aangeven hoe zij 11% energiebesparing t.o.v. 2017 realiseren;
- aangeven wat voor onze regio haalbaar is, gelet op bijvoorbeeld netwerk en doorlooptijden vergunningen.

Wat is ons advies?

In de afgelopen periode hebben wij als dagelijks bestuurders van de gemeenten gemerkt dat de RES leeft bij de raden. Vooral omdat de keuze waar wind- en zonneparken komen de leefomgeving van onze inwoners raakt. Dat zal in de volgende bestuursperiode nog meer het geval zijn. Met behoud van de lokale autonomie, blijft ook een hechte samenwerking – zowel onderling als met de provincie, waterschappen en netbeheerder – noodzakelijk. We delen immers het elektriciteitsnet en hebben zoekgebieden die zich over onze grenzen uitstrekken. Ook staan we allemaal aan de lat om ‘lokaal eigendom’ vorm te geven en onze inwoners goed te betrekken.

Daarom blijven we ook de komende bestuursperiode onderzoeken hoe wij onze samenwerking in de RES NOB het beste kunnen vormgeven.

Met de verkiezingen in maart 2022 op komst en het proces van coalitievorming daarna, vinden wij het nu een goed moment om u te vragen na te denken over de vraag:

Hoe wilt u de RES in de komende bestuursperiode vormgeven? De huidige opzet van de RES NOB is immers niet in beton gegoten. Ook hebben we op een aantal vragen (voor verdieping: zie bijlage) nog geen antwoorden of moeten we nieuwe antwoorden vinden.

Wij adviseren u om voor de nieuwe bestuursperiode in elk geval na te denken over vragen als:

- Welke vorm wilt u de RES NOB geven (regionale kaders, uitvoeringsprogramma's, agenda, etc.)?
- Welke positie wilt u de raad en de inwoners in de RES NOB geven?
- Hoe wilt u dat de raad bij de voortgang van de RES NOB betrokken wordt?
- Op welke onderwerpen u wilt gaan samenwerken of de huidige samenwerking versterken?

Een laatste verzoek: zorg voor voldoende mensen en middelen. Voor de RES-organisatie, zodat we een goede samenwerking in de energietransitie in NOB mogelijk kunnen maken. Maar ook voor uw eigen organisatie zodat u uw lokale RES-opgave de komende jaren kunt realiseren.

BIJLAGE:

ONDERWERPEN VOOR DE RES NOB IN DE KOMENDE BESTUURSPERIODE

Enkele suggesties op basis van onze ervaringen en inzichten in de afgelopen periode

Voorbereiding van besluitvorming

In de huidige opzet worden gemeenteraden via bijeenkomsten, webinars en nieuwsbrieven geïnformeerd over voorgenoemen voorstellen voor een RES-bod. Hun invloed op de RES is hierdoor beperkt. Dit roept soms vragen op over het democratisch gehalte van het RES-bod. Daarnaast zijn gemeenteraden vaak onvoldoende op de hoogte van de overwegingen die aan een voorstel ten grondslag liggen. Wat is bijvoorbeeld de achtergrond van een overwegingskader? Waarom vraagt de RES aan gemeenten om '50% lokaal eigendom' in hun beleid te verankeren? Hoe komt de Stuurgroep aan een besparingsdoelstelling van 11%? Wij zien mogelijkheden om gemeenteraden meer en vooral eerder te betrekken bij de voorbereiding van de regionale en (uiteindelijk) lokale besluitvorming.

Afstemming tussen gemeenteraden

Lokale besluitvorming raakt soms niet alleen eigen inwoners, maar ook die van andere gemeenten. Daarnaast hebben lokale besluiten effect op het (overvolle) elektriciteitsnetwerk in Brabant en de maatschappelijke kosten om dit netwerk uit te breiden. Daarmee hebben lokale besluiten ook invloed op de toekomstige energierekening van inwoners. Dit maakt dat er in de komende bestuursperiode (meer) regionale afstemming tussen gemeenteraden nodig is over de achtergronden en effecten van elkaars besluiten.

Zicht op de voortgang

We zien dat gemeenteraadsleden onvoldoende zicht hebben op de realisatie van lokale RES-opgaven bij andere regiegemeenten en op de voortgang van de gezamenlijke opgave. Door gemeenteraden hier meer bij te betrekken krijgen zij niet beter zicht op de voortgang én op de uitdagingen, overwegingen en keuzes van andere regiegemeenten.

Betrekken van inwoners bij de RES NOB

De afgelopen periode hebben wij gezien dat het voor gemeenten een uitdaging is om inwoners op een goede manier bij de RES te betrekken. De RES gaat vooral over ambities en planning en heeft in die zin geen directe invloed op de leefomgeving van inwoners. Lokale besluiten gericht op de realisatie van deze ambities (o.a. het aanwijzen van zoekgebieden en het vergunnen van initiatieven) hebben dit wel. Deze besluiten zorgen regelmatig voor grote maatschappelijke weerstand, direct voelbaar en hoorbaar in de diverse raadszalen. Er is geen aanpak om deze weerstand te voorkomen; deze zal er waarschijnlijk altijd zijn. Wel kan het volgens ons helpen om inwoners te betrekken bij de keuzes die voorafgaand aan deze lokale besluiten in de RES NOB worden gemaakt. Op die manier begrijpen inwoners beter waarom en hoe deze keuzes gemaakt worden.

Gezamenlijke aanpak energiebesparing

Op sommige terreinen kunnen we met een gezamenlijke aanpak, met minder geld meer bereiken. Een voorbeeld is de energiebesparing. We hebben afgesproken dat elke gemeente in onze regio in 2030 11% bespaart op haar energieverbruik ten opzichte van 2017. Dat gaat niet vanzelf. Veel regiegemeenten werken nu met een eigen aanpak voor energiebesparing. Hierdoor is inmiddels lokaal veel kennis opgedaan over dit onderwerp. In de afgelopen maanden hebben we vooral ingezet op het delen van die kennis. Voor de komende bestuursperiode zien wij kansen voor een volgende stap: een gedeelde aanpak door een bundeling van kennis, mensen, middelen en partijen.